

УДК 378.14; 37.032

ТОВКАНЕЦЬ О.С.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УПРАВЛІНСЬКІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Реалізація компетентнісної парадигми в освіті висуває високі вимоги до особистісних та лідерських якостей педагога. Саме вони вибудовують стратегію розвитку освітньої організації і створюють емоційно-психологічну атмосферу в колективі.

При здійсненні освітньої діяльності педагог повинен вміти:

- моделювати навчально-виховну діяльність з урахуванням культурних відмінностей дітей, статево-вікових та індивідуальних особливостей;
- спілкуватися з дітьми з врахуванням їх психологічних особливостей, визнавати гідність дитини, розуміючи і приймаючи її;
- створювати в навчальних групах (класі, гуртку, секції і т. п.) різновікові дитячо-дорослі спільності;
- керувати навчальними групами з метою залучення учнів до процесу навчання і виховання, мотивуючи їх навчально-пізнавальну діяльність;
- аналізувати реальний стан справ в навчальній групі, підтримувати в дитячому колективі ділову, доброзичливу атмосферу;
- захищати гідність й інтереси учнів, допомагати дітям, які опинилися в конфліктній ситуації і / або несприятливих умовах;

- знаходити ціннісний аспект навчального знання й інформації, забезпечувати його розуміння і прийняття учнями;
- володіти методами організації екскурсій, походів і експедицій тощо;
- співпрацювати з іншими педагогічними працівниками та іншими фахівцями у вирішенні освітніх завдань [1].

Професійно-значимими характеристиками управлінських якостей педагога є концентрація і розподіл уваги, розвинена пам'ять, гнучкість і креативність мислення, високі прогностичні здібності, добре розвинена творча уява. Для інноваційного педагога важливі також професійно-значимі когнітивні якості: допитливість, спостережливість, креативність, пізнавальна сенситивність тощо.

Сучасний педагог – це перш за все лідер зі системним мисленням, здатний мотивувати інших, вміє прогнозувати, планувати, організувати команду на реалізацію проектів. Будь-який педагог, який працює з дітьми, який проектує розвиток підростаючого покоління, який формує їх особистісні та когнітивні якості, також повинен бути лідером, що вміє мотивувати своїх учнів і вести за собою. Найголовніша функція лідера групи чи організації – визначити необхідні цілі, місію організації, і розробити стратегію для її досягнення. А управлінська функція педагога полягає в тому, щоб здійснювати цю стратегію на практиці [2, с.150].

Структура управлінських якостей включає:

- індивідуально-особистісні якості (знання і розуміння себе, впевненість у собі, адекватно високий рівень самооцінки педагога в поєднанні з упевненістю в собі, активна життєва позиція і прагнення до лідерства, моральна нормативність, надійність, послідовність у вчинках, розвинена педагогічна Я-концепція);

- організаційно-управлінські якості (спрямованість у майбутнє і бачення перспективи, відчуття ситуації і гнучкість поведінки, здатність створювати команду, здатність організувати групу на рішення поставленого завдання, здатність контролювати результати спільної діяльності, спонукати до діяльності і заохочувати;

- соціально-психологічні якості (міжособистісна сприйнятливність, здатність розуміти потреби інших людей, комунікативна компетентність, уміння створювати умови для самореалізації послідовників, що є основою для формування довіри до лідера і готовність послідовників слідувати за педагогом, справедливість, здатність представляти і відстоювати інтереси групи в зовнішніх інстанціях, брати на себе відповідальність за групову діяльність;

- перцептивно-лідерські якості (уміння проникати у внутрішній світ дитини, розуміти іншого суб'єкта педагогічного впливу без вербальної (словесної) інформації;

Наявність перерахованих вище якостей становить управлінський потенціал педагога, але володіння ними не обов'язково перетворює індивіда в управлінця. Кожна з них може бути значимою і корисною як для педагога, так і будь-якої людини, що прагне в житті до успіху.

На сучасному етапі розвитку суспільства особливу роль в оцінці ефективності управлінської діяльності педагогічних кадрів відіграють психологічні критерії, які в узагальненому вигляді можна представити таким чином: стійкість інтересу до професії і розширення професійного досвіду; задоволеність професійними досягненнями; професійне здоров'я; задоволеність потреби в персоналізації; виражена мотивація компетентності; психологічний комфорт в професійній взаємодії.

Література

1. Психологічна підготовка керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін : посібник ; за наук. ред. О. І. Бондарчук – К. : Ун-т менеджменту освіти НАПН України, 2014. – 194 с.

2. Управленческая психология : учебное пособие / О. Д. Волкогонова, А. Т. Зуб. – Москва : ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009. – 352 с.